

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinsheimii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Cap. 2

urn:nbn:de:bsz:31-103771

Gomphi, Silana, Tricca &c. Inde Pellinæum &c. Vbi supra nominata oppida non expresse quidem scripsit esse recepta, sed tamen ex dictis, & præsertim vocula *Inde*, intelligi voluit. Hic itaque pari modo cum de *gratulantium* *vultu* loquatur ipse intelligere per te potes, eos & coram ipso stetit, & vt ipsum conuenirent, profectos esse, idque ex eorum ciuitatibus & ædibus adeo: sed ista omnia commemorare putidum & puerile foret. Sic in fine huius capituli non exserte tradit Lacedæmoniorum Megalopolitanorumque legatos ad Alexandrum profectos fuisse (quæ etiam causa fuit cur Vir quidam Eruditus putaret ibi quoque aliquid deesse) sed ex omnibus circumstantiis ab attento lectore facile colligi posse, sufficere putauit. Breuitati narrationis inseruit, si exitus verum ita exponimus, vt ante quoque quæ facta sint, sciri possint, tamen nos retinuerimus. Quod genus, si dicam me ex prouincia rediisse, profectum quoque in prouinciam intelligatur. Rhetor. ad Herenn. 1, 9.

OPUS ERAT DECIPI) Eodem modo simulauerunt apud Tacit. 1, 11, 6. Patres, quibus vnus metus si intelligere viderentur. vbi loca parallela.

INVIDIAM) Ex hoc aliisque compluribus exemplis demonstrat Gruter. discurs. in Tacit. 33, 8. & seqq. quam stes in tubrico Dux regius: qui necessario vique subuertatur, si res ei cum Principe iniquiore.

6, 1, 18. **DEMPSTM GLORIÆ**) Infra ad 8, 14, 46. Inde Perdicam oderat, quod esset bellicosus: Lyfimachum, quod imperatoriae artis peritus: Seleucium, quod forti animo esset. Antigoni vero liberalitas eum offendebat, & Attali imperatoria dignitas & Ptolemai prosperitas. Ælian. hist. var. 12, 16. Turpis natus in tanto principe, & indicium animi non vere magnanimi.

6, 1, 20. **MITTERE LICERET**) Ita postea fere obseruatum apud Romanos, vt Imperatores ducesque de pace cum hostibus suo arbitrio non agerent, sed annuerent petentibus, vt legatos Romam mittere liceret. Vide Liuium 10, 5, 13, 26, 27, 9. 37, 7, 3. 38, 10, 2. & passim.

VENIAM) Omisi duo verba non grauate, quæ inculcauerat Modius, volente cum libris veteribus Acidalio. Deinde sequentia constitui ex oratione Æschinis contra Ctesiphontem: *Elei & Achei omnes &c. desicabant, & tota Arcadia, præter Megalopolim, cuius, cum obsideretur, excidium in dies expectabatur.* huic igitur Alexander damna quæ ob fidem in ipsum pertulerat, haud dubie ab auctoribus sarciri voluit. vide Supplem. 6, 1, 14.

PRÆTER VICTORES) Sic fere semper statutum à prudentissimis quibusque. Eximia illa consultatio apud Liuium 28, 26, 1. *virum in auctores tantum seditionis (erant autem hi numero non plus quam quinque & triginta) animaduertetur; an plurimum supplicio vindicanda tam facti exempli defectio magis quam seditio esset? Vici sententia lenior, vt vnde orta culpa esset, ibi poena consisteret: ad multitudinem castigationem satis esse. Nam si vltra punias haud fere medicina, sed clades est,* verbis Germanici apud Tacitum 2, 49, 3.

A DEFECTIONE) Forte pro defectione, hoc est, vt alii legunt ad defectionis multam. Si tamen à defectione retineas, recte cum præcedenti obfissa iunges: capiesque urbem à defectione, id est post defectionem, obfessam fuisse.

6, 2, 1. **VT PRIMVM**) Amisso videlicet, cui emulari consueuerat, vt de Atheniensium ciuitate loquitur Iustinus 6, 9, 2. Mature tamen excussit illum torporem Alexander.

6, 2, 2. **INTEMPESTIVA CONVIVIA**) Eam singulis diebus in cananem, ad quam vocauit sexagenos, aut summum septuagenos conuiuas, expendisse centenas minas Ephippus Olympius tradidit, vt est apud Athenæum lib. 4. Haec vero efficiunt aureas

Vngaricos 848. semuncialem unum, duodenarios quinque, duplos duos, simplum unum. Agricola de precio veterum monetarum lib. 3. Quæ de tempestiuis intempestiisque conuiujs contra Turnebum Aduersar. 6, 16. & Manutium de quaestis per epist. 1, 6. disputat Lipsius, supra ad 5, 7, 2. monuimus. quo pertinet & iste locus Apulei ex Apolog. prima. Nuptiane illa fuerunt, an aliud celebratum officium, an tempestiicum conuiuium?

LAPSA SVNT) Alii omittunt, sunt: propius, opinor, à vero. Ego etiam altius metuo, & ita potius olim hæc concepta fuisse suspicor: quem arma Persarum non fregerant, vicerunt intempestiua, conuiuia & p. p. i. d. l. e. g. p. o. in externum lapsa morem &c.

6, 2, 5. CONTENTVS ARTIFICVM) Gifanius in obsert. in Ling. Lat. Contentus alicuius rei: pro, re aliqua. Claud. IC. l. 37. Cum quis decedens, §. Nuptiura. in fine de leg. 3. Quoniam in his expressit, vt contentus esset partis dimidia dotis. Sic Curtius Contentus artificum. vbi vulgo tamen contra vet. lib. addunt, opera. Hactenus Gifanius, qui si ita in MSS. reperit, mirum à nullo alio vnquam hactenus animaduersum fuisse. Sane in omnibus quos vidi, aut de quibus relatum mihi est, vel turba adiectum est, vel turba, nullibi quod sciam, omissa ista voce. Ego quidem in his talibus memini diffidere. Sapissime enim aduertit monstrosos inceptissimorum librariorum partus, blandiente nouitate, à multis pro certissimo Latinitatis genuinæ pignore excipi fouerique. Eiusdem generis esse arbitror quod infra 9, 4, 11. voluit scripsisse Currium maiora omnium: In oculis duo maiora omnium nauigia submersa sunt. Qui tersissimum auctorem tam horridi sermonis reum faciunt, næ illis aut iudicium deest, aut voluntas vere de antiquorum genijs sentiendi. Sed de eo loco infra pluribus.

E GRÆCIA) Liuius 45, 32, 8. de Pauli Æmilii ludis: Non & artificum omnis generis, qui ludicram artem faciebant, ex toto orbe terrarum multitudo, & athletarum, & nobilium equorum conuenit; & legationes cum victimis: & quidquid aliud decorum hominumque caussa fieri magnis ludis in Græcia solet. Ibi enim eiusmodi hominum maxima erat copia, quia ibi ludicras quoque artes exercere honestum erat. Auctor de Caussis corruptæ Eloqu. 10, 7.

FEMINARVM) Lubenter cum lib. Bong. exesse iubeam hanc vocem: nam video inde receptam fuisse, quod in aliquibus scripserant turba pro turba, quam vocem proinde non ad artifices referendam putarunt, sed ad captiuas, & cum à turbis captiuis non admodum suaue carmen expectarent delicati homines, resti inxerunt cum chororum, adiectione voculæ, ad feminas.

6, 2, 6. VERECVNDE RELVCTANTEM) Sic de Aspasia ad carnem Cyri inter alias mulieres introducta, Plutarch. Artaxerxe cap. 42. paramibus adducere ipsam cubicularijs: Va ei, inquit, mihi qui admouerit manus. Additque Cyrum inde etiam in Ætolem mulieris perpexisse atque æstimasse. Videatur Fr. Iunius de pictura veterum pag. 261. f.

NOBILIOREM) Quo maiore vituperio dignus scelestus ille Nero, qui natus in vrbe seuera, vbi istarum artium studium infamia sequebatur, non solum ipse cecinit, saltauit, aurigauit, sed & nobilium familiarum posteros, egestate venales in scenam deduxit. Tacit. 14, 14, 5.

6, 2, 7. FILIO EIPS) Vide supra ad 3, 13, 12.

6, 2, 8. FORTVNAM) Reputans idem accidere posse suis liberis potiusque, videns tanti regis neptem in eas fortunæ angustias, camque calamitatem incidisse.

6, 2, 10. XXXL) Acidalius hunc & sequentem numerum transpositos fuisse iudicat, & omnino coherere vult de Oxathris & Oxydatis fortuna narrationem, quem plane secutus est Raderus. Aldus totum eum versum aut non reperit in libris suis; aut si reperit pro spurio habuit: omisit enim. Hoc quidem patet, etiam ita ut illi volunt transpositum, non admodum concinnum esse aut congruum antecedentibus & sequentibus verbis. Sane de Oxydatis fortuna diu ante tradidit Arrian. 3, 4, 17. cum adhuc viueret Darius. Et si hæc non refecerimus ad viuum, tamen vitiosus adhuc esse videtur locus. apparet enim totam eam pecunie vim, ex Curtii sententia, tum fuisse alienatam atque exhaustam. ea ratio ut constet, aut pro XXXL legendum esse XLV. aut XIII. pro XII.

PROXIMA PRÆDA) Nam præda non pro militum lubitu diripienda est, sed ad totam ciuitatem, aut ad regem, cuius auspiciis bellum geritur, pertinet. Nisi quod leuiora nonnulla, & alia aliis etiam de causis militi permittuntur, qua de re præclare, ut solet, differentem vide Grotium de iure belli 3, 6, 8, & deinceps.

CFSTODVM FRAUDE) Diodorus 17, 74. A gazarum custodiibus IIX. M. talentum acciperat. Præter hæc in militem distributa, cum ornamentis & poculis XIII. millia talentum efficiebant. Summa autem furto sublatorium, & per vim abstractorum longe amplior censebatur. Vbi præsertim Harpalum, aut Harpagum verius, occasionem non defuisse, Deo volente in supplemento libri decimi monstrabimus. Sed & Eumenes magnam pecuniam congestit, ut tradit in vita eius Plutarch. cap. III.

6, 2, 11. IN VINCVLIS) Ita quod ait Seneca ep. 91, 16. sæpe maior fortuna locum fecit iniuria. Quid nocet Iosepho, inquit Magnus Theolog. ad cap. 27. Genes. venditio & exilium? imo ad quid non ei profuit? aut quomodo potuissent eum fratres maiore honore & dignitate ornare? Nem eo ipso quo conantur eum impedire & opprimere, commodissime eum ad fastigium & culmen illud regni euehunt, quod paulo ante somniauerat. Sic Matthias Huniadi filius ex Vienna ductus, qua die rex (Ladislaus) obiit, Pragam applicuit atque in potestate Georgij factus est. Nec diu postea rex Hungariae designatus, magnis sponsonibus dimissus, è carcere euolauit ad regnum. Æn. Siluius hist. Bohem. cap. 71. f. quam historiam prolixè narrat Bonfin. lib. 9. dec. 3. Porro de carceribus quoque Persarum dicere non omisit exactissimus Brillon. lib. 2. p. 258.

6, 2, 12. CAPVT) Iustinus 41, 1, 1. velut diuisione orbis cum Romanis facta, imperium Orientis eis asserit: Tacitus 2, 60, 5. Parthis vim, Romanis potentiam tribuit. Ut mirari Liuii 9, 18, 5. stomachum libeat, repertos ex Græcis qui Parthorum contra nomen Rom. gloria fauerint. Nec ambigam, hos Græcos Strabonem imitatum lib. 11. vbi Parthos tantum possidere terrarum, tot gentibus dominari affirmat, ut ob imperij magnitudinem, Romanorum potentia quodammodo pares sint. Reineccius de regno Parthico.

6, 2, 13. GRAVES ADHVC ACCOLÆ) De Scythis intellige, qui accolæ tum Parthorum, nec imperio eorum subiecti, & sæpius hostes. Iustinum lib. 41. & 42. & Tacit. 6, 36, 5. 6, 44, 1. &c. inspicere. Proinde iocabatur Acidalius, cum emendandum suspicaretur, gnaui adhuc agricola. Nec serio rem dispexit Raderus, qui accolæ Romanis fuisse tradit Parthos; cum Curtio de Scythis Parthorum accolis sit sermo.

BORISTHENE M) Tricosti sunt qui negant Boristhenem esse, qui hodie Neper, aut Nieper vocatur. Nam de Boristhene ita scribit Periegetes Dionysius vers. 3, 11.

Vbi Boristhenis fluminis extensa aqua

Miscetur Euxino, arietis ante frontem (promontorio nomen est) Hodie in toto illo tractu nullus magnus fluminis in Euxinum exoneratur è regione Β ο ρ ι σ τ η ν η ς (fron-

(frontis arictis) in sine Taurice Peninsula, præter Neper. Ergo Neper est Borysthenes, & Bog, qui in illum illabitur, is est Hypanis: quod & doctis quoque placere video. Scalig. in Euseb. num. M CCCLXII.

6, 2, 14. *MEDVS*) Inde terminus gentium, hoc est Europæarum atque Thracicarum, appellatur Floro 3, 4, 6.

PARTHOS CONDIDERE) Persas etiam à Scythis conditos Marcellinus 31, 6. tradit. Quod non quidem est impossibile: tamen magis Parthos ab eo, vel auctore certe, quem ibi sequitur, intelligi, credibile est. Et vulgo notum circum ea tempora Persarum Parthorumque nomina promiscue à Græcis Latinisque fuisse usurpata, sicut etiam aliquanto prius Persarum & Medorum, ex eadem causâ. Vide eruditissimas Cl. Salmasti notas in Tertullian. de pallio cap. 2. ubi *Scythæ exuberant Persas*. Et ipse Marcellin. præced. cap. dixerat Persas vicinos populos in gentilitatem nominis sui traxisse.

6, 2, 15. *HECATOMPYLOS*) Vox ipsa Græca est, & à Græcia profectos conditores ostendit. urbem significat, quæ centum habeat portas. Sed Polybius 10, 25. aliam etymi causam adfert: *In media Parthia hæc urbs sita est: cum autem diuersicula viarum ad omnes regiones ibidem vocantur ex euenus ipso centum portarum nomen locus inuenit.* Strabo lib. 17. à Caspiis portis ad Hecatompylon regiam Parthorum (ita appellat) 1260. stadia auctore Apollodoro numerat, hoc est, 12. stadia supra 39. millia Germanica. Diodorus 17, 75. Hyrcaniæ quidem assignat, sed Parthiam quoque Hyrcaniæ nomine complectitur. A quibus autem Græcis condita sit, nondum legi. Vibis Stephanus quoque mentionem habet, sed simplicem, ut & Ptolemæus. Raderus. Quod Strabo regiam eam Parthorum vocat, id confirmat lectio MSS. apud Athen. 12, 2. *Parthorum reges &c. Hyrcaniæ Babylone*. ubi vulgo lacuna est *ἡμεῖς δ' ἐν Βαβυλωνίᾳ [... τὸ λοιπὸν τῆς αἰωνίου]* quam optime explent *ἡ. διαγῆσι δ' ἐν Ἐκατομπίλῳ τὸ λοιπὸν.* in Hecatompulo. autem reliquum anni exigunt. Fuit & Thebarum Ægyptiarum cognomen *Hecatompulos*, à centum portis quas habebant: quod cum hac urbe Parthica non est confundendum. Ceterum non credo Radero Diodorum Hyrcaniæ assignate Hecatompylon, minus etiam, Parthiam quoque Hyrcaniæ nomine complecti. Hoc enim vix pro sano fecerit. Sed certe non fecit. tantum dixit Alexandrum in itinere cum Hyrcanos peteret, venisse Hecatompylon: nimirum priusquam Hyrcaniam intraret, per Parthiam ducens, ut ita examussum Curtio adsentiat. Dubito autem an hanc urbem intellexerit Vincent. Beluacens. in speculo hist. lib. 30. cap. 89. ita scribens: *Tartari Persidem inuaservunt. civitatem in ea centum portarum, quæ vocatur Saphan acceperunt.*

VITVM) Haud dubie vera hæc est scriptura, quam in Cod. Sigebergensi Modio repertam merito vulgatæ præfert Acidal. Raderus etiam ex Constantiensi codice firmat. Sic apud Tacit. 14, 58, 4. *Hæc more famæ, credentium otio augebantur.*

6, 2, 16. *SIGNVM DATVM*) Polybius 6, 38. de Romana disciplina: *E castris suis discedenti huic in modum. Cum primum signum datum est, tabernacula sua decedunt, & sarcinas componunt omnes &c.* Quæ ad locum vide Lipsium de Mil. Rom. 5, 12.

6, 2, 17. *SENA MILLIA*) Diodorus 17, 74. *ἰδὲ ἑκάστῳ τῶν μὲν ἰππέων ἑξήσμι πέλαντον, τῶν δὲ πεζῶν μνᾶς δέξυ.* Equitibus singulis talentum dono dedit, peditibus denas minas. Adde Plut. Pompeio c. 56. Talentum igitur, & sena millia denariorum eandem sortem efficiunt. De peditibus autem tacuisse Curtium, cum equites nominasset, mirum mihi sit, & libenter hominum aut temporum iniuriam incausam.

Comment. in Curtium. lib. 6. c. 2. n. 20. 21. & c. 3. n. 1. 2. 4. 6.

6, 2, 20. *APTA ORATIONE*) Oratio ducum ad milites nihil non perficit. Gruter. discurs. ad Tacit. cap. 54. Quare merito Vitellium culpatur Tacitus H. 3, 36, 1. hac etiam de causa, quod alloquio militem non firmaret. Eloquentiae igitur non ultima cura principibus esse debet: quod & hunc Alexandrum puerum adhuc intellexisse refert Chrysostomus Dio orat. 2. cum patre colloquentem fingens, atque disputantem: Et rhetorica opus est regi. Nam tu frequenter rescribere cogere & contradicere Demostheni &c. Et post pauca recitat exemplum ex Homero, valde praesenti loco accommodum: Quum enim iam Graeci propter belli prolixitatem &c. desponsissent animum ab expeditione; insuper & inter eos quidam orator surrexisset, turbaretque concionem, multitudi ruit impetu ad naues, confestimque illis consensu volebant fugere, & nemo eos retinere poterat; neque Agamemnon quidem habebat, quo pacto rebus consulere praesentibus. Hic igitur solus ipse potuit eos reuocare & immutare Pylles, & tandem, cum concionaretur, adiuncto Nestore, persuasit ut manerent. Haec hoc factum manifeste rhetorum fuit. Et quae ibi sequuntur. Exemplum Iuliani refert Marcellin. 17, 1. Philippi, Diodor. 16, 96.

6, 2, 21. *AVRES PRÆPARENT*) Non proterita prudentiae hoc praeceptum. Sane enim si animis alia omnia volentibus, ex abrupto contrarium aliquid destinatis eorum suadeas, parum differre videaris ab iis, qui munitas aedes, ipsi robore impares, aperta potius vi irrumperere velint, quam per artem atque cuniculos intrare. Sic apud Tacit. 1, 28, 6. in seditione militari: accititur centurio Clemens, & si alij bonis artibus grati in vulgus: in vigiliis, stationibus, custodiis portarum se inserunt, spem offerunt, metum intendunt &c. Qui sane insignis est locus, & consideratu dignissimus. Cui iunge Ioseph. 15, 8. Ita affectus rex excitabat, duces eorum appellando, & quantum in se erat conando illis animum addere: cumque generosiores quosdam in meliorem spem restituisse, tum demum ausus est etiam exercitum alloqui, quem prius viderat in recentibus elacibus nullam orationem admittere.

6, 3, 1. *MAGNITUDINEM*) Huius quoque orationis argumentum & oeconomiam. Causinus proposuit in suis eloquentiae parallelis pag. 574. & seq. Raderus.

6, 3, 2. *ALIA DUCTU*) Sueton. in Augusto 21, 1. Domui autem partim ductu, partim auspiciis suis &c. Apud Plin. 3, 20. extat de eodem Augusto vetus inscriptio: Quod eius ductu auspiciisque gentes Alpinae omnes, quae à mari supero ad inferum pertinebant, sub imperium pop. Rom. sunt redactae. Ductu, id est, per se ipsum, auspiciis, quando per legatos bellum agitur, ut notum est. Tamen apud Plautum confunduntur. Sofia enim de hero Amphitruone loquens, Amphitr. 1, 1, 41. qui contra Theleboas militauerat, ait: ut gesserit temp. ductu, imporio, auspicio suo. & ipse Amphitruo 2, 2, 25. eos auspicio meo atque ductu, primo casu vicimus. Nam vere Creontis Thebani regis auspiciis bellum patratum fuerat. Pichena ad illa Taciti 2, 43, 1. Ductu Germanici, auspiciis Tiberij. Lipsius ostendit Curtium hoc loquendi genus ad res Graecanicas transfuisse à more Romano, quem ipse diligenter explicat in opere de Militia Rom. 2, 12.

6, 3, 4. *QUÆDAM*) Malim quaedam, nisi intelligas loca vel regna. Lycaniam certe praetermisit, nisi sub Cappadocia comprehendas. praetermisit & Lyciam, cuius mentio supra 3, 3, 1. Raderus. quaedam etiam hic edidit olim Frobenius.

6, 3, 6. *IN NOVO*) Ergo illi populi videntur Alexandro iam domiti ut pareant, nondum ut seruiant: quod de Britannis recens subactis Tacit. Agric. 13, 1. Florus 4, 12, 2. Nova quippe pax: nec dum assueti frenis seruitutis tumida gentium instat, & ceruices ab imposito unper iugo restituebant. quae eo loco notavi non repero. Vile Epist. Innocentij III. apud Bzouium Annal. Eccles. MCCVI, 2. Interim experientia